

Za Costerjeve vire bi bilo treba cele študije: francoski fabliaux, Repues franchises, Curé Ami, flamski Aerdig Leven, Reineke de Vos, ki se ga Till spominja, ko se primerja z zvitorepko, borečo se s Kraljem Levom: «Jaz sem zgolj ubog flamski lisjak.» Med Nemci je Hoffmann vplival nanj s svojo fantastiko. Klarica v Goethejevem «Egmontu» je po svojem lirizmu Nelina sestra, Schillerjevega «Dona Carlota» idealizem kaže svoje sledi. Valpurgina noč se ne dá utajiti ob Veliki noči Sokov, lajavi predikant Adriaensen nudi roko kapucinu Abrahamu v «Wallensteinu»... Trojno dejanje — simbolično, psihološko in politično — je na rahlo spojeno, nekatere zgodovinske osebe, n. pr. Franc Dolgonosi (t. j. I.), so malce pretirane, prav po romantično... Še močnejše so nanj učinkovali slikarji. Sam je bil rojen slikar. «Bilo je tedaj na koncu malega travna. Vse drevje v cvetju je čakalo majnika, ki prihaja na zemljo v spremstvu pava razcevelega liki snopec rož.» Osebito se opaža vpliv mojstrov, ki predočujejo veselice in pojedine. Flamsko ljudstvo pa mu je bilo kažipot v zdravi počutnosti, kakršno goji sedaj t'Serstevens. A. D.

Karel Mat. Čapek mrtev. 3. novembra t. l. je umrl v Pragi Karel Mat. Čapek-Chod. Žurnalist po svojem bistvu in dolgoletnem poklicu (končno je deloval v redakciji «Narodnih listov»), je napisal tudi celo vrsto naturalističnih povesti in romanov.

Rodil se je Čapek-Chod 21. februarja leta 1860. v Domažlicah na Chodskem, odkoder je črpal prirodno plemensko silo in korenito samobitnost. Večino svojega življenja je posvetil žurnalistiki; v svojih številnih polemikah je bil oster, a često preveč razblinjen.

Kljub temu, da je že v svojih mlajših letih napisal več beletrističnih del, je kot literat prodril prav za prav šele s svojim romanom «Kašpar Len, mstitel» (Kašpar Len, maščevalec) (1908.), v katerem razvija v naturalističnem slikanju proletarske Prage, njene bede, groze in prostitucije, s socialno-kriminalističnim okvirom, problem vpliva bede na ljudski značaj in romanesknost ljudske usode.

Od slikanja praškega proletarijata je prešel Čapek k upodabljanju vseh praških slojev. V svojem velikem romanu «Antonín Vondřejc. Příběhové básníka» (Anton Vondřejc. Pesnikove zgodbe, 1917, 1918) je usmeril svoj študij značaje in njih determinacij na milje praškega bohema: pesnika, slikarja, redaktorja, čigar moralno in gmotno bedo črta z grozovito nazornostjo in brezobzirno karikaturjo, ne glede toliko na trezno psihološko poglobitev, kot natrpanje zunanjih epizod.

V «Turbini» (1916) riše razpad stare praške meščanske patricijske rodbine, s katere usodo zveže v grotesknem zasmehu sliko meščanskega življenja vobče.

Buržujsko družbo opisuje tudi roman «Jindrové» (1920) iz časa svetovne vojne, kjer ga predvsem zanima odnos med očetom in sinom.

Poleg teh glavnih del je napisal Čapek še celo vrsto manjših povesti. Poizkusil se je tudi v dramah, ki pa mu niso uspele. V velikem stilu zasnovanega cikla romanov iz življenja umetnikov, čigar drugi del «Řešany» je bil pred kratkim nagrajen, ni mogel dokončati.

Karel Mat. Čapek je zakasnel naturalist zolajevske šole, psihološko včasih premalo poglobljen, v tehniki malomaren in često dolgovezen, a podroben slikar sodobne družbe, mišljensko aktiven človek z aktualno socialno tendenco.

Romana «Turbina» in «Jindrové» izideta menda v kratkem v slovenščini, v prevodu Frana Bradača.

Silva Trdina.